

znanstveniki, ki po svoji stroki dobro poznajo te kraje. V lepi obliki podaja knjiga na 242 straneh naslednjo vsebino: »Geografsko-etnografski pregled Južne Srbije« (dr. Bor. M. Drobničaković); »Star srpski spomenici u Južnoj Srbiji« (dr. VL R. Petković); »Grad Skoplje i njegov istorijski značaj tokom vekova« (dr. M. Kostić); »Znamenitosti u Skoplju« (dr. P. S. Jovanović); »Kosovski seoski veze« (M. D. Lapičević); »Južna Srbija in Slovija« (A. Mesnik); »Jedan prilog proučavanja motiva na rodne poezije u Južnoj Srbiji« (J. M. Prodanović); »Nekoliko narodnih umotvorina« (D. J. Kiselinović); »O osnovnoj karakteristici narodnih govorov u južnim krajevima« (dr. M. Pavlović); »Mužičke karakteristike našega juga« (K. P. Manojlović); »Mistična lepota Makedonije kao izbor sličarskih motiva« (Pr. Karalić); »Od Skoplja do Bitolja i Prilepa« (P. Sokolović); »Kroz Kačanik preko Kosova do Kumanova« (N. Trajković); »Skoplje kao kulturno središte« (Gl. Elezović); »Jedan pisac iz Južne Srbije« (D. Pavlović); »Prosvetne prilike u Južnoj Srbiji« (Drag. S. Obradović); »In-trospektivni interes Moravsko-vardarskih Srba u doba puberteta« (Sl. Popović); »Južna Srbija kao privredna oblast od 1912. do 1925.« (Drag. Miličević); »Nekoliko utisaka s puta kroz Južnu Srbiju« (St. Marković); »Narodno Pozorište u Skoplju« (dr. P. Slankamenac); »Društvo Sv. Save« (dr. J. Hadži-Vasiljević); »Rad ženskih društava u Južnoj Srbiji« (K. Cvetković); »Sokolstvo u Južnoj Srbiji« (P. M. Lazarević); »Ferijski Savez i njegov rad u južnim krajevima« (Drag. P. Putnik); »Justiniana Prima — Skoplje?« (dr. G. Novak); »Crkvena vlastelinstva u Srednjevkovnoj Srbiji« (dr. R. M. Gruić); »Geološka i rudarska skica Južne Srbije« (dr. M. T. Luković); »Arhiv za arbansku starinu, jezik i etnologiju« (dr. V. Novak); »Južna Srbija u našoj književnosti« (P. Stefanović); »Naša istorijska prošlost u južnim krajevima« (D. Vulović). V podrobnosti se ne bom spuščal; rečem pa lahko, da je knjiga — tiskana deloma z latincem, deloma s cirilicem — urejena v glavnem tako, da geografsko-zemljepisni članki tvorijo nekak okvir za druge skupine člankov, ki se ozirajo na etnografijo, folkloro, narodno in cerkveno umetnost ter na kulturno življenje opisanih krajev. Opisom je priloženih več slik, zemljovid Južne Srbije, geološka karta in 11 narodnih načinov iz Južne Srbije. Taka je torej na kratko povedano ta knjiga, ki bi jo priporedil za vodnika onim, ki gredo v Skoplje; primerna pa je tudi drugače za učitelja, ki hoče o teh krajinah govoriti v šoli, kakor tudi za šolske knjižnice. Komur je na tem, da jo dobri, naj pošlje na moj naslov najkasneje do 10. avgusta t. l. vsto 50 Din, kolikor knjiga stane. Naročnikom predam knjige ob njihovem prihodu v Beograd. — Pavle Fler, Beograd, Ministerstvo Prosvete.

Nekaj misli k redukciji šol pri nas. (Dopis.) Listi so prinesli pod bobnečim naslovom »Demontiranje osnovnega šolstva v Slovenijcih članke, ki hočejo ustvariti med ljudstvom mnenje, da se pripravlja z neko politično koalicijo ataka na celokupno našo kulturo. Seveda se je pridružil enemu listu še drugi in na to še tretji s še gorostasnejšimi izvajanjem. Politiki se prepričajo za zadevo, ki je že davno znana; za načrte, ki so jih odobravali ali pa vsaj k njim molčali že davno današnji gromovniki za napredek šolstva v Sloveniji. Da ne bo slepomislenja in varanja javnosti, je treba ugotoviti, da v mariborski oblasti ni takih redukcij, nasprotno bo otvorenih s šolskim letom 1927./28. tam 161 novih razredov. Treba bo na dan z dejstvji, ki jih politiki preobražajo in skušajo spletiti nepoučeno javnost. Stavovsko glasilo budi tudi v tem oziru zrcalo, iz katerega naj odseva gola resnica, če je ta nekaterim ljuba ali ne. Za tem vprašanjem tiči namreč tudi klasična priča naše prejšnje politične zaslepjenosti, v kateri smo hoteli kljubovati vsem in nikomur, ko sta vladala strankarstvo in zagrijenost in ni hčeli računal z možnostjo katastrofe. Kakor takrat tako je tudi za danes bolje, da motrimo taka vprašanja iz stvarnih in ne političnih vidikov. Z vsemi članki ni še rešeno vprašanje redukcij. Na vsak način pa bo treba izpregovoriti tudi jasno besedo, kje je krivda, da je prišlo do redukcij, ker se je potreba v bodoče izogniti takih katastrof v popraviti tudi sedanjo, v kolikor redukcija ni bila upravičena.

Državna skupščina UJU v Skoplju. Delegati in delegatice! Javite nemudoma poverjeništvu svojo udeležbo! Po 1. avgstu došle prijave zaradi prenočišča se pod nobenim pogojem ne bodo upoštevale.

Uporaba šolskih prostorov v druge namene. Prosvetno ministrstvo je izdal odlok, na podlagi katerega se smejo uporabljati šolski prostori za izvenšolske namene le tedaj, če je preje že popolnoma ustrezeno potrebam šole, a tudi takrat sme krajni šolski odbor dovoliti uporabo prostorov do preklica le v take svrhe, ki ne motijo šolskega dela.

Učiteljstvo zmožno madžarskega ali nemškega jezika. Ministrstvo prosvete zahteva seznam vseh učnih oseb, ki znajo nemški ali madžarski jezik. Sreski poglavari, ki morajo sestaviti te liste, morajo pri vsaki učni osebi pripomniti, ali je zmožna za poučevanje v navedenih dveh jezikih.

Podprimo pevski zbor UJU učiteljskega. (Iz utemeljitev tozadne predloga na pokrajinski skupščini v Kranju.) O njem ni treba govoriti. Vsi ga dobro poznamo. Organizaciji je prepotreben za umetnostno udejstvovanje učiteljstva samozabrazbe in

za vzgojo naroda. Z zborom more stan le pridobiti na svojem ugledu, ne le pri intelligenzi, ampak tudi med narodom, kar nam jasno kaže, da je zbor na svetoven sloves čast svojega stanu in naroda. Doslej je zbor javno nastopal v Ljubljani, Trbovljah, Št. Vidu, na Viču in v Kranju s prav lepim uspehom. Odzval se je radevolve pozivu organizacije za koncert na skupščini. Tovariši pevci in tovarišice pevke žrtvujejo mnogo časa in sredstev za prospeh zborov. Zato je dolžnost organizacije, da ga podpira ne le moralno, ampak tudi materialno, saj nosi njeni ime. Dosedanja podpora okrajnih društev po 1. Din mesečno je bila malenkostna. Zaradi brezbržnosti je njegov obstoj ogrožen. Breme je malenkostno, saj je vendar prva dolžnost vsakega člena podpirati v prvi vrsti stanovske stvari. Brez podpore s strani vsega učiteljstva bi zbor razpadel. Ker je pevski zbor UJU učiteljski organizaciji prepotreben za umetnostno udejstvovanje učiteljstva in za vzgojo naroda in more učiteljstvo z njim le pridobiti na svojem ugledu, s katerim je združena moč stanu, plačaj vsak organiziran član, po 1. Din mesečno za pevski zbor kot obvezno članarino, ki naj jo plačujejo društva poverjeništvu.

Vrtnarski tečaj na Grmu. V dneh 25., 26. in 27. avgusta t. l. namerava prirediti ravnateljstvo na kmetijski šoli na Grmu tečaj s teoretičnim in praktičnim poukom o vrtnarstvu in zlasti o cvetlicah ter konzerviranju povrtnine. Udeležence se ga lahko moški in ženske ter še posebej opozarjajo na ta tečaj tudi učiteljice in učitelje, ki se zanimajo za vrtnarstvo. Prenočišče bo preskrbljeno deloma na kmetijski šoli na Grmu, deloma na gospodinjski šoli v Šmihelu. Po možnosti se bo nekoliko prispevalo tudi za prehrano tečajnikov. Obenem se bo ob tej priliki tečajnikom brezplačno razdeljeno nekaj boljšega vrtnega semena in sadik. Ker število udeležencev ne more biti neomejeno, naj se interesenti za ta tečaj čim prej prijavijo z dopisnicu na ravnateljstvo spec. živinorejsko-poljedelske šole na Grmu v Novem mestu. Ako bi se tečaj radi katerihkoli ovir ne mogel vršiti ob določenih dneh, se bo to pravočasno objavilo v dnevnih časopisih.

Pospeševanje kmetijskega in obrtnega šolstva s strani oblastne skupščine v Ljubljani. V proračunu ljubljanske oblastne skupščine so sledče postavke v korist nadaljevalnega šolstva: Tečaji za kmetijsko izobrazbo učiteljstva osnovnih šol 25.000 Din, podpore za kmetijski nadaljevalni pouk na osnovnih šolah 25.000 Din, prispevki za gospodinjske šole 50.000 Din, gospodinjski tečaji na deželi 100.000 Din, vzgoja učiteljic za gospodinjske šole 25.000 Din, podpora obrtnim in trgovskim nadaljevalnim šolah 200.000 Din, podpore učencem strokovnih šol 50.000 Din, podpore za izobrazbo učiteljstva strokovnih šol 50.000 Din. Pod partijo prosveta: Podpore raznim prosvetnim napravam 250.000 Din, pospeševanje prosvete 250.000 Din. — Opozarjam prizadete tovariše, ki delujejo na teh poljih, na te postavke v proračunu oblastnega odbora za ljubljansko oblast.

Učiteljska disciplinarna sodišča. Glavni prosvetni svet, ki mu je bila poverjena maloga proučiti uredbo o učiteljskih disciplinarnih sodiščih, je končal svoje delo in podal daljši elaborat prosvetnemu ministru ter predlagal revizijo uredbe, ki pa se naj vrši v smislu predlogov UJU.

Prve disciplinarne zadeve pred novim oblastnim učiteljskim disciplinskim sodiščem v Ljubljani. Dne 15. t. m. je bila pri prosvetnem oddelku v Ljubljani prva razprava po novi disciplinski uredbi o učiteljskih disciplinarnih sodiščih. Slučajno je bil kot prvi izbran za sodnika — strokovnega druga za to sejo tov. poverjenik Andrej S. Šulj.

92-letniki mariborskega učiteljišča. Zvesti slovenski zaobljubi, ki smo jo dali pred 5. leti v Mariboru, kličem Vas na naš 35-letni sestanek v sredo 3. avgusta v Čelje. Vzpored: Ob 12. uri banket v hotelu »Evropa« tik kolodvora (cene zelo zmerne) — potem skupno slikanje, ogled mesta in okolice ter skupna večerja. Drugi dan eventualni izlet v Rogatko, Slatino, Laško ali Dobro. Tovariši pridevsi! Sramota za istega, ki izostane! Njega bomo čitali iz naših vrst ali pa odzagali kot suho vejo od debla. Zapomni si Brons! — Da vam priglasiti končno število udeležencev, naj mi vsak po dopisnici naznani število oseb do 1. avgusta t. l. Na veselo svidenje tedaj!

Kar je zmogel znani tov. dr. Brn s svojimi veterani 80 in 81-letniki v Slov. Gradcu, to moramo storiti mi 92-letniki tudi v Čelju; zato le vsi na krov! — Sklicatelj Šrečko Pečar, Št. Pavel v Sav. dolini.

Uporaba šolskih prostorov v druge namene. Prosvetno ministrstvo je izdal odlok, na podlagi katerega se smejo uporabljati šolski prostori za izvenšolske namene le tedaj, če je preje že popolnoma ustrezeno potrebam šole, a tudi takrat sme krajni šolski odbor dovoliti uporabo prostorov do preklica le v take svrhe, ki ne motijo šolskega dela.

Pedagoška centrala v Mariboru. (Ped. did. krožek.) Knjižnica Pedagoške centralne v Mariboru se nahaja odslej v Državnem ženskem učiteljišču, 1. nadstropje, soba štev. 24. Vhod iz Cafove ulice. Poslovala bo do preklica ob četrtekih od 15. do

17. ure. Sezname knjig bodo poslali šolam takoj, ko bo knjižnica preurejena, najbrž še tekom letosnjih počitnic. — Pedagoško-didaktički krožek v Mariboru.

K reorganizaciji Učiteljske samopomoči. Že na zadnji skupščini v Kranju sem mislil sprožiti misel o reorganizaciji U. S. glede na eno točko, ki se je menda pri zadnji izpremembi pravil spravila vanje. To je misel o vsprejemu tudi onih učiteljskih oseb, ki so že izpolnile 50 let. Tem je kratkomalo odrečen sprejem. A to ni prav! Koliko je med njimi takih, ki bi pod vsemi, količkaj vzprejemljivimi pogoji vstopili radi vanjo! Ker pa je to dozdaj onemogočeno, gledajo v teh gospodarsko-miernih časih žalostno na trenutek svoje smrti, ko bodo morali njih zaostali svojci, katerim za časa svojega življenja niso mogli ostaviti kakega premoženja, nositi težke posledice njihovega odhoda in kriti ogromne stroške pogreba itd. Mnogo je tudi takih, zlasti na Štajerskem, ki so zdaj v drugih sličnih inozemskih (avstrijskih) društvih. A tudi za te je težko sodelovati preko mej, potem pa gre tudi leta in leta mnogo domačega premoženja izven naše države. Vem, da bi tudi ti raje pristopili k domači organizaciji, ako bi jim bil pristop omogočen. Zato naj se pri reorganizaciji U. S. ne preide kratkomalo preko takih učiteljskih oseb in naj se tudi njim omogoči pristop v U. S. Res. da so slučaji umrljivosti v teh vrstah bolj pogosti, kakor pred 50. leti starejši, a to bi ne smel biti vzrok odbiranju starejših, ker gotovo to ni znak kolegialnosti in stanovske enakopravnosti. Da se torej tudi takim omogoči pristop, pa naj se izdelajo pravila v tem smislu, da naj oni nad 50 leti starci, ki se nameravajo pridružiti organizaciji, pri vstopu vplacajo pravilno določeno vsoto v gotovini (lahko v več zaporednih obrokih), ki naj bi prikladno izenačila nadpetdesetletne z ognimi starejšimi tovariši, ki smejo še vstopati v U. S. Naj se pri reorganizaciji U. S. te izpreide kratkomalo preko takih učiteljskih oseb in naj se tudi njim omogoči pristop v U. S. — Cl. 7. b) naj se glasi: V začetku meseca maja vsakega leta se vrši vpisovanje obveznikov na podlagi zdravniškega pregleda in po spisku živilih otrok, ki ga vodi določeni krajevne verske oblasti, a se pri tem pazi, da se vpišejo v šolo vsi otroci obeh spolov, ki so po obstoječih zakonskih predpisih obvezni obiskovati šolo. — Cl. 7. g) se naj glasi: Vsako leto se sestavlja proračun za vzdrževanje šole v bodočem računskem letu in se ga pošlje oblastnemu šolskemu odboru do konca oktobra v odobrenje. — Za meščanske šole, ki jih upravlja posebni upravni odbori, ta uredba ne velja. V tem slučaju ne pride upravitelj meščanske šole v krajenvi šolski odbor. — Zastopa ministra proschte: Minister ver Drag. S. Obradović s. r.

Zensko učiteljišče v Somboru je izdelalo svoje letno poročilo. To učiteljišče ima svoj internat, ki so se ga letos poslužile 103 kandidatine, a vseh kandidatini je bilo 163. Poročilo, ki je izšlo na 106. straneh, je zelo izčrpano. Prinaša vse statistične podatke gojenj in omenja vse prireditve na zavodu in tudi prav lepo opisuje izlet IV. letnika v Slovenijo. Taka poročila bi bila priljubljena. Centralna komisija za izvrševanje uradnega zakona pri ministrstvu pravde pod br. 45.251 od 18. julija 1927. leta sledi: mišljenje: Ker je državni strokovni izpit, po cl. 54. uradnega zakona eden od pogojev za napredovanje po grupah posameznih kategorij, je samo ob sebi umetno, da morejo polagati strokovne izpise le redni državni uslužbenci. Ker se pri kontrakturnih uslužbencih ne more nikoli povpraševati po kakem ponovnem napredovanju in ker nimajo pravic državnih uslužbencev, niso uvrščeni niti v grupe niti v kategorijo, zato nima zanje strokovni izpit nikake vejlave. Ni pa nihče proti temu, da posamezne stroke predpisujejo za svoje kontrakturne posebne izpise, ki so lahko povsem identični z enakim državnim strokovnim izpitom, toda ti izpisi ne morejo imeti značaja državnih strokovnih izpitov, temveč morejo služiti le kot merilo sposobnosti kontrakturnega za službo v katero so sprejeti. Kontrakturna se ne more prisiliti do takega izpita, temveč mora biti predviden v kontraktu samec.

Nova napredovanja, imenovanja, upokojitve itd.

i Premestitev v mariborski oblasti. Ker so na dosedanjih svojih službenih mestih radi oddaje službe postali nadstevilni, so premeščeni naslednji učitelji(ice): Olga Čotar k Sv. Barbari v Halozah; Anton Šeško k Sv. Jakobu v Slov. gorici; Miroslav Kokolj v Lokavico; Ida Lah-Gros v Novo cerkev pri Celju; Berta Vivod v Makole; Vladimír Bertonec v Celju; Sv. Lovrenc na Pohorju; Ana Vlajec v Sv. Lovrencu na Dravskem polju; Olga Langer v Št. Janž pri Dravogradu; Franjo Miklavčec v Pernice; Valerija Urban v Sv. Jurij ob Tasovici; Elizabeta Kac v Dobrovnik pri Dol. Lendavi; Leonora Stregar v Pilštanj; Fran Vičar v Strojno; Marija Šoršak v Vitanje; Marija Jugovic v Velenje; Marija Ogrizek v Sv. Vid pri Planini; Ema Stregar v Sv. Peter pod Sv. Gorami; Elizabeta Svetel v Dobje; Rajko Iglar v Slovenjgradec.

i Napredovanje. V 3. grupo II. kategorije: Ferdo Vigele, Metod Kumelj, Josip Zupančič, Alojzij Veber, Marija Vidmar, Zora Rak-Plevlji, Marija Šitnik, Ljudmila Svetel-Cermak, Alfonz Zeilhofer, Franc Janeček, Pavel Zupanek, Franc Kavčič, Rihard Burja, Janko Prelog, Zvonko Predan, Šrečko Vittori, Anica Cernej, Franja Tiran-Krolič, Lidvina Kapfer, Angela Križ. V 4. grupo II. kategorije: Leopold Bonča, Leopolda Junc, Marija Stroj, Roza Bolha, Roza Ambrožič, Marija Čebular, Zorko Kotnik, Drago Predan, Ivan Ferk, Franjo Humer, Šrečko Sekirnik, Irma Mežan-Gogola.

i Imenovanje so: Pavlina Prosenc-Bogataj in Ivana Kastelic za vrtnarice na Jesenicah, Franja Jeraj pa za učiteljico pri Sv. Frančišku Ksaveriju v Savinjski dolini.

i Imenovanova sta v Preradovcu v kormaškem srezu podunavske oblasti učitelj Valentin Korošec in učiteljica Olga Korošec.

Pojasnilo. Ceprav je ime »Žika« sodebna skovanka iz besed »žitna kava«, je vendar postal to ime zelo popularno, ker ima čisto domač kolorit ter znači priznano dobro in razširjeno blago vsakdanjega konzuma. Neprimerno pa je uporabljati to ime za vsako žitno kavo. Kajti ime »Žika« je zakonito zaščiteno ter pristoji samo dvojni sladni rženi »Žiki«, ki jo izdeluje prazarna »Žika« v Ljubljani.

Stampilje za krajevne šolske odobre po predpisu oblastnega šolskega odbora izdeluje Sitar & Svetek, graverski zavod, Ljubljana, Sv. Petra cesta 13.

Učiteljski pravnik.

— Izpremembe uredbe o krajevnih in oblastnih šolskih o